Redactiunea, Administratiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr 22.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciuri:
Brașovŭ, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena *Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Oto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M,Dukes, A.Oppelik,J. Danneberg*; în Budapesta: *A. V Goldberger, AutonMezei, EcksteinBernat*; în Frankfurt: *G. L, Daube*; în Hamburg: *A. Steiner*.
Prețul inserțiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. în 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LII.

„Gazeta“ iese în fiecare ḑi
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl.
Pentru România și străinătate
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 francĭ, pe trei luni 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ și inserțiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 149. Brașovŭ, Mercurĭ 5 (17) Iulie 1889.

Brașovŭ, 4 Iulie.

In ședința a cincea plenară a delegațiunei ungurescĭ, delegatulŭ Achaz Beöthy a presentatŭ spre primire douĕ moțiunĭ, una pentru înființarea unei academii militare ungurescĭ cu limba unguréscă, ca limbă de instrucțiune, alta pentru propunerea tuturorŭ obiectelorŭ în școlele militare din Țéra unguréscă Bănatŭ și Ardélŭ în limba unguréscă. Cu alte cuvinte s'a cerutŭ maghiarisarea școlelorŭ militare ale armatei comune din jumĕtatea de dincóce a monarchiei.

Acéstă pretențiune a delegatului ungurŭ nu e nouă, ea s'a ridicatŭ de nenumĕrate orĭ în dieta unguréscă la orĭ-ce ocasiune binevenită, fără ca sĕ fiă luată în considerare, pentru că e o pretențiune esclusivistă a unei rasse, care vatĕmă simțĕmintele naționale și dreptulŭ de limbă alŭ majorității poporațiunei din jumĕtatea ostică a monarchiei.

Acésta o sciu fórte bine și șoviniștii ungurĭ, dovadă că însușĭ delegatulŭ amintitŭ turburatŭ în consciința sa, că prin pretențiunea ridicată în delegațiune se lovesce în drepturile naționale ale popórelorŭ nemaghiare din Țéra unguréscă, Bănatŭ și Ardélŭ, a trebuitŭ sĕ slăbéscă acéstă bruscare a naționalitățilorŭ ḑicĕndŭ, „că e departe de elŭ d'a contraria nisuințele și dorințele celoralalte naționalitățĭ și națiunĭ ale monarchiei, dér trebue sĕ înțelégă orĭ-cine, că limba unguréscă are sĕ ocupe cu totulŭ altă poșițiune, decâtŭ limbile celorlalte naționalitățĭ“.

Cine nu vede din aceste rêndurĭ, că delegatulŭ ungurŭ îșĭ deschide o ușă de scăpare, pentru că are consciință despre nedreptatea pretențiunei sale? Cum nu e acéstă pretențiune contrară nisuințelorŭ și dorințelorŭ celorlalte naționalitățĭ din acéstă jumĕtate ostică a monarchiei, când se cere maghiarisarea unorŭ institute, carĭ suntŭ comune tuturorŭ popórelorŭ monarchiei, căcĭ tóte deopotrivă contribue, în mĕsura lorŭ numerică, cu banĭ și cu sânge la sustinera lorŭ ca și la susținerea armatei comune?

Cu acelașĭ dreptŭ decĭ arŭ puté pretinde tóte naționalitățile din monarchiă sĕ li-se dea limbei lorŭ materne în institutele militare loculŭ ce i-se cuvine în mĕsura jertfelorŭ ce le aducŭ, pentru că, décă unŭ altŭ delegatŭ ungurŭ, Bolgar, a motivatŭ moțiunile de mai susŭ, ḑicĕndŭ că esecutarea lorŭ ar avé sĕ facă posibilă, ca sĕ între câtŭ mai multe elemente ungurescĭ în armată, totŭ așa naționalitățile nemaghiare suntŭ în dreptŭ a cere sĕ se facă posibilŭ sĕ între în armată câtŭ mai multe elemente nemaghiare.

Nedreptatea pretențiunilorŭ delegațilorŭ ungurĭ amintițĭ a fostŭ multŭ prea bătĕtóre la ochĭ, decâtŭ ca sĕ o pótă susține însușĭ contele Apponyi, care, de témă sĕ nu se nască încurcăturĭ periculóse, a fostŭ în contra celorŭ douĕ moțiunĭ și ele au și fostŭ respinse la votare.

Vorba e, că cestiunea dreptului de limbă e una din cele mai importante în monarchia nóstră și datoria cercurilorŭ conducĕtóre ale armatei este de a fi cu luare aminte, ca nu cumva dându-se unei limbĭ o posițiune privilegiată, sĕ se creeze și în armată unŭ isvorŭ de continue nemulțămirĭ.

Favorisându-se limba unei naționalitățĭ în paguba limbei altei naționalitățĭ, se espune armata, care e deopotrivă a tuturora, la periculŭ de a se introduce în ea frecările naționale, de a-șĭ perde unitatea și însuflețirea, căcĭ orĭ rĕmâne armata așa cum este ea aḑĭ, orĭ se introduce în ea egala îndreptățire de limbă și în institutele militare, décă e vorba ca ea sĕ fiă unŭ sprijinŭ și unŭ scutŭ puternicŭ alŭ monarchiei.

Ceea ce a susținutŭ și susține pană aḑĭ unitatea armatei, care 'i face puterea, este faptulŭ că, afară de limba germană, care e limba ei oficială, tóte celelalte limbĭ au fostŭ respectate și considerate ca fiindŭ deopotrivă îndreptățite, și prin ele s'a respectatŭ și s'a consideratŭ naționalitatea tuturorŭ elementelorŭ, carĭ constituescŭ armata.

Acestŭ faptŭ de sigurŭ că l'a avutŭ în vedere administrațiunea armatei, când a făcutŭ sĕ se respingă propunerile, carĭ aveau de scopŭ a introduce și în armată supremația unei limbĭ, care n'are mai multe drepturĭ decâtŭ limba celorlalte naționalitățĭ, armata fiindŭ nu numai a uneia, ci a tuturora.

Orĭ se dă tuturorŭ limbilorŭ aceeașĭ posițiune, orĭ rĕmânŭ lucrurile cum suntŭ aḑĭ, căcĭ în armată nu se potŭ face esperimente de maghiarisare, cum s'au făcutŭ în administrațiune și justiția. Acésta o înțelege însușĭ contele Apponyi.

DIN AFARĂ.

Prințulŭ Bulgariei la Constantinopolŭ.

Ḑiarulŭ „La Bulgarie“ din Sofia reproduce după „Le Mémorial diplomatique“ scirea, că principele Bulgariei va merge peste câteva sĕptĕmânĭ la Constantinopolŭ, unde va fi primitŭ de Sultanŭ. Acéstă visită arŭ fi, după dorința Angliei și Austriei, pentru a se recunósce serviciile aduse causei păcii de către guvernulŭ bulgarŭ. Numitulŭ ḑiarŭ din Sofia, de altminterĭ oficiosŭ, nu nu numai nu desminte acéstă scire, dér chiar esprimă dorința, de-a se realisa.

Unŭ documentŭ importantŭ.

„Kölnische Zeitung“ spune, că e informatŭ din Parisŭ, din isvorŭ autentic, cumcă generalulŭ Vannovski, ministrulŭ rusŭ de rĕsboiu, care se află în Francia, a primitŭ la Vichy o scrisóre din partea Țarului. Cuprinsulŭ ei ar fi fórte importantŭ, incâtŭ ea n'a fostŭ espedată nicĭ cu poșta, nicĭ prin curierŭ, ci a dus'o unŭ oficerŭ din garda rusă, rudeniă a ministrului de rĕsboiu.

Metropolitulŭ sêrbŭ Michailŭ la lucru.

„Times“ primesce din Serbia scirea, că metropolitulŭ Mihailŭ are de gândŭ sĕ populeze tóte mănăstirile din Serbia cu călugărĭ rușĭ, sub pretextŭ, că între Sêrbĭ suntŭ prea puținĭ, carĭ s'ar dedica acestei carierĭ.

Décă scirea se va adeveri, — ḑice „Românulŭ“, — ea nu póte decâtŭ sĕ ne supere, de óre-ce atuncĭ avemŭ cu o dovadă mai multŭ, că metropolitulŭ Serbiei nu este decâtŭ unŭ agentŭ alŭ Rusiei, care, prin întroducerea acelorŭ Rușĭ în Serbia, nu face decâtŭ unŭ vesparŭ pentru noi, țĕrile mai micĭ din Balcanĭ, cum suntŭ mănăstirile rusescĭ de pe muntele Atos pentru împĕrăția otomană.

Afacerea Wohlgemuth.

Polemisândŭ cu pressa din oposiția, „Nord-deutsche Allgemeine Zeitung“ observă că acțiunea politică a Germaniei în privința Elveției nu e îndreptată, în fondŭ, decâtŭ în contra democraților socialiștĭ germanĭ, carĭ se află în Elveția. Ea nu e îndreptată în contra Elveției, decâtŭ numai întrucatŭ elemente ostile imperiului suntŭ acolo tolerate și favorisate.

Nota, pe care consiliulŭ federalŭ a

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

Crucea dela Căinarĭ.

(Noveletă de G. Carpŭ.)

Era prin luna lui Iulie. Luna se ridicase susŭ pe firmamentŭ și lumina cu lumina ei plăcută câmpiile din préjma mea.

La drépta se întindeau lanurile cu grâulŭ coptŭ, care se legăna de vêntulŭ linŭ alŭ nopței. La stânga se întindeau lanurile cu păpușoiu și cu alte fructe, și nu prea departe se vedea stuhulŭ, care, bătutŭ de vêntulŭ sĕrei, se pleca când la o parte, când în alta.

Din când în când s'auḑia glasulŭ tristŭ și înfiorătorŭ alŭ nagâțilorŭ, care se amesteca cu țipetulŭ unei cucuveie.

*

Cu capulŭ plecatŭ, cu spinarea cam rotunjită și cu mânile răzimate de șea, călăriamŭ încetŭ înainte; mĕ întorceam dela o petrecere de ómenĭ tinerĭ, dată de unŭ vecinŭ din apropiere dela țĕră, omŭ în vêrstă și bunŭ amicŭ alŭ tatălui meu. Soția lui murise de multŭ și îi lăsase numai o singură fată, pe care o îngrijia ca ochii din capŭ. Crescêndŭ mare, o trimisese într'unŭ pensionatŭ și mai avea, mi-se pare, unŭ anŭ și trebuia sĕ-șĭ termine educațiunea. Eu singurŭ n'am vĕdut'o de când era de ḑece anĭ, când ne jucamŭ împreună în grădină.

Aerulŭ din odaiă îmĭ devenise nesuferitŭ; mai mulțĭ domnĭ se puseseră sĕ jóce cărțĭ; alții se plimbau prin odaiă și discutau, unii despre cai, alții despre grâu și despre prețurile lui, discuții, ce le audĭ în fiă-care ḑi la societatea nóstră dela țĕră.

Deschisei ușa și întrai în grădină. Aerulŭ era caldŭ de totŭ și par'că te apĕsa la pămêntŭ; simțiamŭ o greutate óre-care, — cu atâta mai plăcutŭ era sub copacii, carĭ formau o aleeă lungă până la capĕtulŭ grădinei. Ajungêndŭ aci, am găsitŭ o bancă în umbra cea mai désă, și pe bancă.... o fată. Am salutat'o, m'am apropiatŭ de ea și am cunoscut'o pe vechea mea amică, acuma strălucindŭ în tótă frumsețea ei.......

*

Acuma, fiindŭ pe calŭ — cine 'mĭ va lua în nume de rĕu? — gândémŭ la ea. Ochii ei negri, pĕrulŭ ei ca aurulŭ și gura ei ca unŭ trandafirŭ încă nedesfăcutŭ, îmĭ erau încă în minte.

Calulŭ meu mergea încetŭ și a lene. De odată se oprì și începù a sforăi din nasŭ. La începutŭ nu puteamŭ pricepe, ce e causa; mĕ uitam împrejurulŭ meu, ca sĕ mĕ orientezŭ puținŭ; eram nu departe de satŭ pe unŭ dâmbŭ micŭ, la drépta mea era unŭ lanŭ cu păpușoiu, éră la stânga o cruce, — lumina lunei cădea pe ea și pe corpulŭ lui Christosŭ. Deși cioplitŭ din lemnŭ, totușĭ creḑui că vĕdŭ în ochii lui o lacrimă și pieptulŭ lui abia mișcându-se.

Sĕtenii istoriséu, că aicĭ s'ar fi găsitŭ corpulŭ unui omŭ cu o rană mare pe frunte și cu piciórele tăiate. Imĭ venì în minte acéstă întêmplare, când mĕ uitamŭ la cruce; déră afară de unŭ gemetŭ lungŭ și tristŭ, nu auḑii nimicŭ.

*

Trecuseră mai multe sĕptĕmânĭ de atuncea.

Eu eram desŭ în casa d-lui Verri și mĕ făcusemŭ bunŭ prietinŭ cu dênsul și cu fiica sa.

Cum e obiceiulŭ la țĕră, ómenii tinerĭ se plimbă desŭ împreună, fără a ține sémă de formele ceremoniose, ce se observă la orașŭ. Așa făceamŭ și noi; ne plimbamŭ desŭ și fără nicĭ 'o jenă. Ea venea desŭ la sora mea și rĕmânea de multe-orĭ și peste nópte la noi când timpulŭ se întârḑia prea tare.

Intr'o ḑi venise ea mai de vreme, decâtŭ altă dată la noi și spusei sorei mele, că de séră trebue sĕ se 'ntórcă numai decâtŭ înapoi, fiindŭ tatălŭ ei cam bolnavŭ.

Din una în alta se făcuse séră.

Lilia sărì de pe scaunŭ și mĕ rugă sĕ spunŭ, sĕ pună caii la trăsură. Maria, sora mea o rugă sĕ rĕmâe peste nópte la noi și

adresat'o cu data de 10 Iulie guvernului germanŭ, justifică procederea autorităţilorŭ elveţiene în privinţa lui Wohlgemuth. Ea combate imputarea făcută Elveţiei, de a fi violatŭ tratatulŭ asupra domiciliului şi relevéză, că Elveţia n'ar admite nicĭ odată sĕ se aducă restricţiunĭ în drepturile sale de suveranitate, cărora aparţine şi dreptulŭ de asilŭ. Consiliulŭ federalŭ nu va tolera în Elveţia acte în contradicere cu dreptulŭ ginţilorŭ, séu cu respectulŭ internaţionalŭ.

SCIRILE ḌILEI.

Pentru primirea Episcopului Popea. Oficiulŭ de vice-comite alŭ comitatului Caraşŭ-Severinŭ a emisŭ sub 9 Iulie a. c. cătră membrii congregaţiunei comitatense următórea învitare: Pl. t. Domnule! Dorindŭ jurisdicţiunea municipiului nostru comitatensŭ a fi representată prin o deputaţiune la intronisaţiunea solemnă a Ilustrităţii Sale Domnului Episcopŭ gr. or. românŭ alŭ diecesei Caransebeşului, Nicolau Popea, ce se va ţinè în 14 ale lunei curente, aşa vinŭ a Te învita în acéstă deputaţiune, respective a Te ruga, ca sĕ binevoescĭ a te alătura la ea. Loculŭ de întâlnire: Caransebeşŭ la 14 Iulie 1889 la 8 óre diminéţa în sala de şedinţe a comunităţii de avere. Lugoşiu, în 9 Iulie 1889. Vicecomitele în concediu: Ladislau Szögyényi, protonotarŭ. — Primarulŭ oraşului Caransebeşŭ, d-lŭ Ioanŭ Nemoianŭ, a îndreptatŭ în 10 Iulie nou a. c. unŭ apelŭ cătră toţĭ locuitorii oraşului Caransebeşŭ fără deosebire de confesiune şi naţionalitate, prin care aducêndŭ la cunoscinţa cetăţenilorŭ dorita sosire a P. S. S. d-lui Episcopŭ Popea în Caransebeşŭ, totdeodată îi învită, ca spre înălţarea rarului actŭ sĕrbătorescŭ alŭ întêmpinărei Prea Sânţiei Sale, a viitorului primŭ-cetăţénŭ alŭ oraşului, sĕ decoreze festivŭ casele lorŭ cu flamurĭ, cununĭ şi florĭ, éră séra cu ocasiunea conductului de făclii sĕ ilumineze ferestrele caselorŭ lorŭ. Cu deosebire suntŭ poftiţĭ a face acéstă proprietarii caselorŭ din strada principală, din strada Episcopului şi cea magistratuală.

***

Eminescu. După câtŭ e informatŭ „Românulŭ“, d-lŭ Titu Maiorescu e hotărîtŭ a scóte după vacanţă o ediţiă, în care sĕ fiă cuprinse tóte operele lui Eminescu, atâtŭ cele poetice, câtŭ şi cele în prosă, precum şi cele politice publicate în diversele ḍiare, de rĕposatulŭ poetŭ, şi mai cu sémă cele din „Timpulŭ“.

***

Slabŭ secerişŭ. Rapórtele sosite din diferite părţĭ ale Ţĕrei ungurescĭ, Bănatului şi Ardélului constată tóte, că în anulŭ acesta secerişulŭ în Ungaria va fi mai slabŭ nu numai ca în ultimii trei anĭ, ci chiar ca în ultimii 10 anĭ. Pe unele locurĭ secerişulŭ s'a şi terminatŭ deja şi din resultatele câştigate abia se póte spera, ca recolta de pe teritoriulŭ întregŭ alŭ Ţerei ungurescĭ, Bănatului şi Ardélului sĕ dea mai multŭ ca 25 miliόne măjĭ metrice de grâu, în timpŭ ce anulŭ trecutŭ a datŭ vre-o 38 miliόne, ér acum 2 anĭ 40 miliόne. Anulŭ trecutŭ s'au aflatŭ ca la unŭ milionŭ de jugĕre catastrale, carĭ au datŭ o recoltă mai bună ca de mijlocŭ, pe când anulŭ acesta abia se afla 300,000 jugĕre. Cu unŭ cuvêntŭ, recolta în grâu va fi anulŭ acesta cu 35% mai slabă ca cea din anulŭ trecutŭ. Mai adaugemŭ apoi, că şi calitatea este mai slabă, aşa că luândŭ în considerare împrejurarea, că Ungaria consumă pe anŭ vre-o 20—25 miliόne măjĭ metrice, nu-i rĕmâne pentru esportŭ mai nimicŭ, ceea ce prevestesce o mare miseriă.

***

Drumurĭ bune în Câmpiă. In consideraţiă, că Câmpia este isolată de celelalte părţĭ ale Ardélului din causa lipsei de drumurĭ, considerândŭ mai departe, că nicĭ linia căii ferate M.-Ludoşŭ—Bistriţa nu póte sĕ aducă locuitoriloră folosulŭ aşteptatŭ, până când comunicaţiunea între ei şi linia ferată nu se va îmbunĕtăţi prin drumurĭ bune de piétră, viceşpanulŭ Clujului a propusŭ în adunarea comitatensă ţinută la 9 Iulie, ca în scopulŭ construirei de drumurĭ bune în Câmpiă, carĭ arŭ costa vre-o 356,103 fl.: 1) sĕ se céră dela statŭ pentru 10 anĭ unŭ ajutorŭ de câte 20,000 fl. pe anŭ; 2) sĕ se céră dela statŭ asemenea pe 10 anĭ unŭ împrumutŭ de câte 15,000 fl. pe anŭ, pe carĭ sĕ i replătéscă comitatulŭ în rate anuale, începêndŭ din anulŭ 1895. Propunerea s'a primitŭ şi se speră, că nicĭ guvernulŭ nu va refusa a o primi.

***

Artistulŭ românŭ Grigoriu Gabrielescu, care a făcutŭ prin cunoscinţele sale musicale furorĭ în Italia, raportéză acuma succese strălucite în America.

***

Evreii din Bucovina. Custodele bibliotecei universităţii din Cernăuţĭ, Dr. I. Polek, a publicatŭ o statistică asupra Evreilorŭ în Bucovina, din care estragemŭ următórele date: In anulŭ 1275 au fostŭ în Bucovina 272 de familii evreescĭ, astăḍĭ însĕ trăescŭ în acéstă ţéră 67.000 de Evrei. In anulŭ 1888 au studiatŭ la gimnasiele din Cernăuţĭ, Rădăuţĭ şi Suceava, între 1252 de elevĭ, 464 de elevĭ evreescĭ, aşadéră 37%. Astăḍĭ este capitalulŭ, comerciulŭ, jurnalistica şi o parte mare a moşiilorŭ din Bucovina aprópe cu totulŭ în mânile Evreilorŭ. Dintre cei 69 de medicĭ, carĭ suntŭ activĭ astăḍĭ în Bucovina, 37 suntŭ Evrei, şi între 59 de advocaţĭ, carĭ au birourĭ în Bucovina, 45 suntŭ asemenea Evrei. De nu vorŭ deschide decidară conducĕtorii poporului nostru ochii la vreme şi de nu va înceta poporulŭ cu cholercăriile (bĕutura rachiului), suntemŭ pe cale, ca sĕ devină Bucovina o adevĕrată Palestină, ḍice „Revista Politică“.

***

Felicitare. Cu ocasiunea ungerii şi încoronării Regelui Alexandru alŭ Serbiei, ministrulŭ românŭ alŭ afacerilorŭ streine a adresatŭ, în numele guvernului românŭ, în ḍiua de 22 Iunie a. c., o telegramă de felicitare guvernului sêrbŭ, la care a rĕspunsŭ a doua ḍi d. Gruicĭ, ministrulŭ de esterne alŭ Serbiei.

***

Pentru stipendiştii fundaţiunei lui Gozsdu! Deórece pe anulŭ şcolasticŭ 1889/90 nu suntŭ vacante locurĭ de stipendii noué, ci suma disponibilă din bugetulŭ fundaţiunei lui Gozsdu, pe acestŭ anŭ şcolasticŭ, e reservată numai pentru stipendiştii din anulŭ espiratŭ, acestia se provócă, ca până la 10 Augustŭ a. c. st. n. sĕ arete la cancelaria fundaţiunei lui Gozsdu din Budapesta (király-utcza 13) resultatulŭ anului şcolasticŭ espiratŭ cu documente credibile şi cu dechiaraţiunea, că unde voescŭ a continua studiele pe anulŭ şcolasticŭ viitorŭ, pentru-că nearĕtândŭ acestea până la terminulŭ mai susŭ prescrisŭ, se vorŭ şterge din lista ştipendiştilorŭ.

***

Direcţiunĭ financiare primescŭ în Ardélŭ şi oraşele Deşiu, Odorheiu şi Turda. — E vorba de căpĕtuială.

***

Sĕlbătăciă. Reuniunea industrială din Tĕrgu-Mureşului a datŭ la 7 Iulie o petrecere. Cu acéstă ocasiune s'au comisŭ din partea unorŭ Ungurĭ sĕlbătăcii contra Nemţilorŭ. Unŭ Néмţŭ a fostŭ găsitŭ sub unŭ pomŭ cu capulŭ spartŭ. Apoi câţiva nebunĭ s'au suitŭ pe scaune, au începutŭ a ţinè vorbirĭ ungurescĭ rĕsvrătitóre, strigându-se „Abzug-Németh!“ La o masă se vorbea nemţesce, nisce smintiţĭ se duseră la ei şi le interḍiseră Nemţilorŭ a mai vorbi nemţesce, ba unii strigau sĕ-i arunce pe Nemţĭ în canalulŭ morii.

'Ţĭ vine a crede, că asemenea lucrurĭ s'ar fi putută petrece numai în centrulŭ Africei, între sĕlbaticĭ.

***

Incă o victimă a asasinului Venescu. „Teleg. rom.“ din Bucurescĭ află, că tatălŭ asasinului Venescu, dela şcóla din Tabacĭ, în Bucurescĭ, sdrobitŭ de suferinţă, a încetatŭ din viéţă. Ecă a cincia victimă a miserabilului asasinŭ. Sĕ nu mai fiă şi alta, căcĭ acelaşĭ ḍiarŭ află, că soţia d-lui Alexandru Venescu este greu bolnavă!

***

Comuna Bălăcéna din Bucovina, după cum i-se scrie „Revistei Politice“, numĕră la 800 familii. Dintre acestea vr'o 25 suntŭ jidovescĭ, 20 nemţescĭ, ér celelalte peste 700 suntŭ românescĭ. Dér ce feliu de Românĭ suntŭ Bălăcenenii? Românĭ pĕcătoşĭ şi prăpădiţĭ. Dovadă despre acésta ne póte servi alegerea din 3 Aprilie a. c. a comitetului şi primarului comunalŭ. In comitetŭ s'au alesŭ: 9 Nemţĭ, 5 Jidovĭ şi numai 10 Românĭ. Fiindŭ Românii în minoritate, fură constrînşĭ de-a alege de primarŭ pe unŭ Némţŭ anume *Sauer* şi de judecătorŭ alŭ doilea unŭ Jidovŭ anume Manaşe. Aferimŭ Românĭ!!

Continuarea raportului

în procesulŭ părintelui Lucaciu.

Sătmarŭ, 11 Iulie 1889.

(Urmare).

Petraşŭ Irimiă: Nu scie decâtŭ prea puţinŭ ungúresce, ii e mai îndĕmână sĕ vorbéscă românesce. A fostŭ de faţă la conferinţa din Tĕuţĭ în calitate de primarŭ alŭ locului.

Preş.: Décă ai fostŭ de faţă la acea conferinţă, vei sci sĕ-mĭ spui, ce a vorbitŭ d-lŭ Lucaciu?

Petraşŭ I.: Mĕ rogŭ, eu sciu ce a vorbitŭ, dér nu aşŭ fi în stare sĕ spunŭ nicĭ măcarŭ o vorbă cum a vorbitŭ d-lŭ Lucaciu.

Preş.: Lasă că te voiu întreba eu, numai sĕ rĕspunḍĭ dreptŭ. Aicĭ preşedintele îi pune întrebările cunoscute deja în parte. Martorulŭ după puţină cugetare rĕspunde la tóte negativŭ, séu nu în acelŭ înţelesŭ.

Preş.: Ţĭ-aducĭ aminte, că ai fostŭ ascultatŭ de judele investigătorŭ, acum 2 anĭ, în Baia-mare?

Petraşŭ I.: 'Mĭ aducŭ aminte tare bine.

Preş.: Da, de aceea îţĭ aducĭ aminte că ai subsrisŭ acolo unŭ protocolŭ?

Petraşŭ I.: Da!

Preşedintele-i arată protocolulŭ şi subscrierea şi-i pune întrebărĭ, la carĭ martorulŭ respunde, că aievea subscrierea e a lui, şi o recunósce, şi-şĭ aduce aminte de cele ce le-a vorbitŭ înaintea judelui investigătorŭ.

Preş.: Asta nicĭ decum nu se vede, căcĭ D-ta alta ai dictatŭ în acestŭ protocolŭ şi altele grăescĭ aicĭ.

Petraşŭ I.: Eu n'amŭ dictatŭ nimicŭ, ci la întrebarea acelui Domnŭ am spusŭ cum a fostŭ adunarea din Tĕuţĭ şi ce a vorbitŭ d-lŭ Lucaciu.

Preş.: Spune-mĭ déră cum ai vorbitŭ atuncĭ?

Petraşŭ I.: Am spusŭ că d-lŭ Lucaciu ni-a vorbitŭ, că ar fi vremea sĕ ridice şi Românii ablegaţĭ, dér că câtŭ de anevoie s'ar puté acésta, că pe Românĭ îi strică cu bĕuturĭ şi banĭ, şi că nicĭ decum nu-i lasă sĕ ridice din limba lorŭ unŭ omŭ harnicŭ. A fostŭ vorba ca din partea dréptă sĕ se ridice Vekerli Şandor, apoi noi ne-amŭ adunatŭ pe stângă sĕ ridicămŭ. Noi amŭ vrutŭ pe d-lŭ Lucaciu dér elŭ a ḍisŭ că nu se póte, căcĭ în Sibiiu s'au adunatŭ Românii din tóte laturile ţĕrii, şi acolo au hotărîtŭ ca Românii sĕ nu „păşéscă“ deputatŭ. Apoi îmĭ aducŭ bine aminte că am ḍisŭ şi aceea înaintea acelui domnŭ în Baia-mare, că Lucaciu a spusŭ, că Cinstita dómnă a multŭ on. protopopŭ Bilţŭ cu alte dómne Romàne, a vrutŭ sĕ facă o profesorită de românŭ în Baia-mare, ca sĕ înveţe şi fetele românescĭ la şcólă din carte românéscă. [Ilaritate generală după ce interpretele traduce din cuvêntŭ în cuvêntŭ acestŭ passagiu şi mai alesŭ cuvêntulŭ „a face“].

Preş.: Da de altele nu-ţĭ aducĭ aminte.

Petraşŭ I.: Cum nu? A mai ḍisŭ d-lŭ Lucaciu, şi a arĕtatŭ, mĕ rogŭ, şi cărţile — că a scrisŭ pentru unŭ omŭ din Şişescĭ la domnulŭ ministerŭ, ca sĕ-i slobodéscă feciorulŭ din cătane, şi că i-a trimisŭ cărţile înapoi, cu tóte că a plătitŭ bietulŭ omŭ şi la solgăbirĕu.

Preş.: Nu înţelegŭ pe acestŭ omŭ. De totului altele a vorbitŭ în Baia-mare.

---

sĕ plece a doua ḍi diminéţa, însĕ biata fată era prea îngrijeată de sănĕtatea tatălui ei şi nu voi sĕ rĕmână cu nicĭ unŭ preţŭ. Tatălŭ meu nu voi s'o lase sĕ plece singură, mai vêrtosŭ că visitiulŭ era cam ameţitŭ, şi aşa am trebuitŭ s'o petrecŭ pân'acasă.

Era lună plină, ca în séra amintită la începutulŭ istoriei, şi o linişte maiestósă era în totŭ satulŭ; numai tropotulŭ cailorŭ se audia şi ici-cólea lătra câte unŭ câne cu ochii ţintiţĭ la lună.

Eşirămŭ din satŭ. Aerulŭ era mai rece şi mai plăcutŭ.

Lilia se învĕli în şalulŭ ei şi sta cufundată în gândurĭ. Susŭ pe dâmbŭ se ḍări crucea, şi glasulŭ nagăţelorŭ umplea aerulŭ cu acea monotoniă şi jale, care numai acela şĭ-o póte închipui, care a audit'o vre-odată. Nedeprinsă cu acésta, Lilia deschise ochii marĭ şi se uita împrejurŭ, însĕ nevĕḍendŭ nimica, mĕ întrebă, de unde vine acelŭ huietŭ? Ii rĕspunsei ce e causa, — dér deşi scia, că suntŭ numai paserĭ, totuşĭ nu se putea linişti de óre-carĭ fiorĭ. Invĕlindu-se mai tare în şalulŭ ei, se lipise puţinŭ de mine, şi aruncându'mĭ o privire par'că îmĭ dicea s'o apĕrŭ. De ce?... Ea singură póte nu scia, însĕ simţiamŭ prea bine, că'i era frică.

Poruncìu visitiului sĕ mâne mai tare, dér elŭ fiindŭ ameţitŭ, mĕ pricepŭ altfelŭ, căcĭ de-odată începêndŭ a şuera, şi dândŭ drumulŭ hăţurilorŭ dela cai, trăsura fugia ca o săgétă.

Ne apropiamŭ de cruce şi fiorĭ mĕ cuprinseră şi pe mine, când îmĭ adusei aminte de acelŭ gemetŭ surdŭ şi tristŭ.

Mĕ uitai la Lilia, era palidă. Cu ochii ţintiţĭ la cruce şi cu gura puţinŭ deschisă, şedea răzimată de mine. Fără voiă îi încinsei braţulŭ meu peste taliă şi o strînsei cătră mine.

Caii începuseră a merge mai încetŭ şi visitiulŭ, ameţitŭ cum era, aţipi.

Tocmai la cruce caii mergeau mai la pasŭ, când de-odată se audi acelŭ gemetŭ înfiorătorŭ, care te pĕtrundea până la mĕduvă. Nu sciu era închipuire orĭ realitate, căcĭ după cruce ḍării figura unui omŭ, palidŭ, cu o rană'n frunte şi abia ţinêndu-se pe picióre. Eu tresăriu şi strîngeamŭ pe Lilia mai tare spre mine. In acelŭ momentŭ visitiulŭ se trezi din somnŭ şi începù a biciui caii, carĭ porniră érăşĭ la fugă. Lilia în totŭ timpulŭ acesta îşĭ răzimase capulŭ pe pieptulŭ meu şi'şĭ acoperise ochii cu mâna. Oftândŭ din când în când aţipi.... Ii ridicai încetişorŭ capulŭ ei şi uitându-mĕ în faţă'i o sărutai cu atâta pasiune, încâtŭ ea se dismetici din somnŭ şi uitându-se împrejurulŭ ei, şi ne mai vĕḍêndŭ crucea, se uită liniştită la mine şi surise.

*

Lunĭ trecură de atuncia.

Era pe la culesulŭ viilorŭ, cândŭ eu şi cu tatălŭ meu, îmbrăcaţĭ în haine de nuntă apărurămŭ la Verrinósa. . . .

*

Nicĭ-odată nu uitarămŭ, eu şi Lilia, acea séră; şi în fiecare anŭ la 19 Augustŭ, Lilia aprindea o luminare sînţită la icónă, pentru sufletulŭ celui dela cruce.

Viena, în 12 Iulie 1889.

Petraşŭ I.: Mĕ rogŭ eu şi în Baia-mare aşa am dişŭ ca aicĭ.

Preş.: Ce rĕspunsŭ neruşinatŭ! [Aicĭ éră-i pune întrebărĭ şi i-le rumegă aşa în gură ca sĕ pótă respunde fără multă spargere de capŭ după cum poftesce].

Când ·puse întrebarea preşedintele, décă a dişŭ orĭ nu Lucaciu, că Ungurii întră în sanctuariulŭ bisericilorŭ nóstre, că legile nóstre bisericescĭ le calcă în picióre: — părintele Lucaciu, 'lŭ întrerupe dicêndŭ că aceste cuvinte n'au fostŭ rostite unguresce şi cadŭ de sine deórece cuvêntulŭ unguréscŭ „Sentély“ nu esprimă idea „Sanctuarŭ“ ce a folosit'o elŭ când a vorbitŭ despre referinţele între biserică şi puterea de statŭ.

Preş.: Nicĭ eu nu înţelegŭ aicĭ altarulŭ, care la D-Vóstră e separatŭ de naia bisericei. şi de sigurŭ pricepŭ că nu i-a fostŭ în minte d-lui acusatŭ sĕ spună că Ungurii întră în altarele bisericelorŭ române şi acolo calcă în picióre legile bisericescĭ. Intorcêndu-se spre martorŭ 'lŭ întrébă: Apoi, Petraşŭ, audit'ai, că d-lŭ Lucaciu a dişŭ, că Românii suntŭ apĕsaţĭ de Ungurĭ!? Dela masa diariştilorŭ se aude o esclamare, care neplăcêndŭ procurorului se ridică şi protestândŭ cu focŭ face atentŭ publiculŭ, că are putere sĕ scóte afară, ba chiar sĕ şi bage pe orĭ cine în arestŭ care ar conturba mersulŭ pertractării.

Petraşŭ I.: Mĕ rogŭ aceea n'a dis'o. N'amŭ auditŭ. Sciu numai că a spusŭ d-lŭ Lucaciu, că Românii şi décă învaţă bine, nu potŭ încăpea în deregătorii, şi că numai popĭ se potŭ face orĭ dascălĭ, séu décă „mégis“ ar căpĕta diregătoriă, da nu potŭ sĕ fiă mai multŭ aşa Românĭ cum ar trebui, căcĭ se poftesce dela ei ca sĕ nu mai sîmţă cu némulŭ lorŭ. Celelalte ce a dişŭ Măria Sa, eu nu le pricepŭ, nu le înţelegŭ. N'a grăitŭ acolo nimicŭ că întră Ungurii în altarele nóstre şi acólo calcă sub picióre legea nóstră.

Preşed.: Da despre şcólele nóstre, ce a dişŭ dlŭ păr. Lucaciu?

Petraşŭ: Da, mĕ rogŭ, tocmai bine nu-mĭ aducŭ aminte, şi sciu numai atâta că a dişŭ, că décă merge inspectorulŭ celŭ împĕrătescŭ în şcolĭ nu întrébă nimica alta, numai că sciu pruncii unguresce? Şi totŭ numai unguresce poftesce dela ei.

Preşed.: Ei bine, décă l'ai auditŭ şi priceputŭ bine pe d-lŭ Lucaciu spune'mĭ ce ai simţitŭ în inima d-tale după acea vorbire?

Petraşŭ: Amŭ sîmţitŭ aceea, că noi n'omŭ ridica deputatŭ.

Preşedintele: Spunemŭ cu ce şĭ-a încheiatŭ dlŭ Lucaciu vorbirea sa?

Petraşŭ: Apoi, mĕ rogŭ, sciu că a dişŭ, că Românii nicăirĭ nu vorŭ alege deputatŭ şi aşa nicĭ noi sĕ nu mergemŭ la alegerĭ. Apoi şĭ-o ridicatŭ drépta în susŭ şi a dişŭ: „Sĕ traéscă Multŭ On. Domnŭ Impĕratŭ Ferencz Ioska, ţéra şi poporulŭ, şi a strigatŭ tótă adunarea aşa.“ (ilaritate nespusŭ de mare; preşedintele surîdêndŭ îlŭ trimite la banca martorilorŭ).

După acestea d-lŭ adv. Coroianu face unele reflecsiunĭ la conducerea pertractării, şi poftesce cetirea protocolului originalŭ, ce s'a luatŭ în acea conferinţă, şi care încă până acuma ar fi trebuitŭ sĕ se cetéscă. Nu vrea sĕ suspiţioneze pe nimenĭ cu intenţiune rea, dér o astfelŭ de procedură criminală póte că e unică în feliulŭ sĕu.

Preşedintele: Lagile îmĭ asigură dreptulŭ sĕ conducŭ precum voiu vedé de bine pertractarea, la ce îlŭ facŭ atentŭ pe d-lŭ apĕrătorŭ, prin astfeliu de întrerupeńĭ sĕ nu împedece mersulŭ lucrului.

Coroianu vrea sĕ reflecteze, preşedintele însĕ îlŭ opresce, detrăgêndu-i cuvêntulŭ: Publiculŭ e consternatŭ, ér o parte erupe în strigăte de „Éljen!“

Vine martorulŭ *Vasiliu Duma*, gornicŭ la pădurile erariale, care dice, că scie bine unguresce ca şi românesce şi la provocarea preşedintelui începe descrierea conferinţei din Tĕuţĭ. Cere sĕ i-se cetéscă fasiunea făcută înaintea judelui investigătorŭ în Baia-mare; la carĭ îşĭ face replicele sale aşa, că mai tóte punctele din actulŭ de acusaţiune se reducŭ la zero, valórea lorŭ adevĕrată.

Preşed.: Scimĭ-ai spune, de ce cuvinte s'a folositŭ d-lŭ Lucaciu, când a vorbitŭ în contra Maghiarilorŭ?

Duma Vas.: Eu nu l'am auditŭ pe d-lŭ părinte vorbindŭ nicĭ în contra naţiunei maghiare, nicĭ în contra statului, ci numai în contra sistemului de guvernare.

Preşed.: Spune-mĭ déră numai cuvintele acelea, cu carĭ d-lŭ Lucaciu şĭ-a terminatŭ vorbirea.

Duma Vas.: A dişŭ, că va veni unŭ timpŭ, când Românii vorŭ lucra, şi în care şi Ungurii vorŭ vedé că trebue sĕ trăéscă în frăţietate cu Românii. In urmă a strigatŭ sĕ trăéscă Impĕratulŭ şi ţéra. [Unulŭ dintre representanţii diarelorŭ la cuvêntulŭ ţéră reflectéză către ai sĕi dimprejurŭ: eu credŭ, că a vorbitŭ de „Ţarulŭ“ éră unŭ Jidovŭ dela „P. Lloyd“: mi-se pare.]

Preşed.: suspinde şedinţa pe 5 minute.

După acésta e întrebatŭ de nou martorulŭ *Duma Vas.* sĕ spună, că în ce limbă a vorbitŭ d. Lucaciu şi rĕspunde, că în limba cultă literară.

Se chiamă martorulŭ *Dorogi Beniamin*, din Tĕuţii de susŭ, care négă tóte acelea, cu carĭ se acusă d-lŭ Lucaciu.

Preş.: Dér efectulŭ vorbirei cum a fostŭ în poporŭ?

Dorogi: Celŭ mai bunŭ, căcĭ ei numai despre alegerĭ au vorbitŭ, la carĭ au dişŭ că nu vorŭ lua parte.

Preş.: Dér d-lŭ Lucaciu cum a vorbitŭ? Fost'a fórte agitatŭ şi vorbit-a cu versŭ tare?

Dorogi: Nu, tocmai cum ar ţiné o predică în biserică.

Preşedintele îi cetesce fasiunea făcută dinaintea judelui investigatorŭ, care nu corespunde nicĭ decumŭ cu cea presentă.

Dorogi: Mĕ rogŭ, nicĭ atuncĭ n'am vorbitŭ altfelŭ ca adĭ, şi ce se dice în protocolulŭ acela, nu e adevĕratŭ.

Preş.: Dér nu e a d-tale acéstă subscriere?

Dorogi: A mea, mĕ rogŭ. Dér ce-i dreptŭ e dreptŭ, eu nu-mĭ potŭ perde sufletulŭ. — Se trimite între ceilalţĭ.

(Va urma.)

In amintirea lui Bărnuţŭ.

Amŭ primitŭ o *rectificare*, ce, spre părerea nóstră de rĕu, sosindu-ne prea târdiu, n'am mai putut'o publica la timpŭ. Fiindŭ însĕ de însĕmnătate pentru unele date, împărtăşimŭ cuprinsulŭ ei şi acum după diua de 14 Iulie n. D-lŭ A. *Cosma* ne spune, că din incidentulŭ, că s'a pusŭ la cale jubilarea de 25 anĭ a morţii marelui Simeonŭ Bărnuţŭ, după o comunicare eronată a unui diarŭ românŭ, diaristica română în genere a publicatŭ, ca cum Simeonŭ Bărnuţŭ ar fi muritŭ la 28 Iuniu 1864. — Pe mulţĭ i-a întărit în acéstă credinţă propunerea iniţiatorilor festivităţii jubilare, ca parastasulŭ în cestiune sĕ se ţină la 28 Iuniu.

Prin aceste rênduri, d-lŭ Cosma informéză pe onor. publicŭ interesatŭ, că după cele mai autentice date istorice S. Bărnuţŭ s'a născutŭ la 1808 Iuniu 21, şi a muritŭ la 1864 *Maiu 16 st. v.* séu *28 Maiu st. n.* S'a intenţionatŭ a se serba parastasulŭ la 28 Iuniu st. n. singurŭ din respectulŭ, că pe 27 Iuniu era pus terminulŭ pentru esamenulŭ în şcóla de fete a „Reuniunei femeilorŭ române selăgiene“ şi o petrecere de véră în favorulŭ acelei şcolĭ şi se spera, că unind aceste serbărĭ se va pute atrage mai multă lume. Omenii competenţĭ însĕ n'au pututŭ accepta acestŭ terminŭ, prin urmare parastasulŭ s'a amânatŭ pe *14 Iuliu st. n.* a. c., pe când se speréză a se într'uni la Bocşa-Română multă lume din tóte părţile locuite de Românĭ.

Cu acéstă ocasiune d-lŭ A. Cosma împărtăşesce, că la Bocşa-Română, în Selagiu, asupra osĕmintelorŭ ilustrului Românŭ, Românii Selăgienĭ la anulŭ 1878 au ridicatŭ unŭ frumosŭ monumentŭ de marmură cu următórea inscripţiune:

In partea de médă-nópte:
(de-asupra vulturulŭ romanŭ)

*„In memoria lui Simeonŭ Bărnuţiu
n. 1808. 21 Iuniu + 1864. 16 Maiu.
Fiiĭ Selagiului.*

In partea spre apusŭ:
Libertate, frăţietate, egalitate, naţionalitate.

In partea spre médă-di:
Blaşiu 1848 1/13 *Maiu.*

In partea spre rĕsăritŭ:
Poporulŭ românŭ ţine minte de binefacerĭ şi nedreptăţĭ.

Parastasulŭ jubilarŭ avea sĕ se ţină conformŭ publicărei ultime *la 14 Iuliu st. n.* începêndŭ la 8 óre dininéţa.

Deja de cu vreme s'au fostŭ însinuatŭ mulţĭ óspeţĭ şi cununĭ din tóte părţile locuite de Românĭ. Speranţa tuturorŭ era, că serbarea va reuşi splendidŭ, într'unŭ modŭ demnŭ de memoria lucéfĕrului Românismului.

Mulţămită publică.

Reghinulŭ-săsescŭ, 6 Iulie 1889.

Diua de 26 Iunie a. c. elevii dela şcóla română gr. cat. din Reghinulŭ-săsescŭ o aşteptau cu mare bucuriă, pentru-că acéstă di era destinată pentru ţinerea esamenului lorŭ de véră, apoi sciindu-se bine, că în acéstă di vorŭ lua parte la esamenŭ mulţĭ domnĭ şi dómne, carĭ, ca în toţĭ anii, aşa şi acum 'i vorŭ premia cu banĭ. Dorinţa lorŭ în adevĕrŭ s'a şi realisatŭ, căcĭ în acéstă di s'a presentatŭ la esamenŭ unŭ publicŭ, care abia putea sĕ încapă în sala, ce anume era pregătită pentru esamenŭ. Publiculŭ consta nu numai din părinţii elevilorŭ, ci şi din o frumósă cunună de inteligenţă din locŭ şi jurŭ, precumpĕnindŭ secsulŭ frumosŭ, începêndŭ dela tinere domnişóre, până la matróne bĕtrâne de 60—70 anĭ.

Cu acéstă ocasiune au dăruitŭ pentru premiarea şcolarilorŭ dómnele: Helena Barbu, soţia zelosului nostru bărbatŭ naţionalistŭ P. P. Barbu, 4 fl.; Carolina Orbonaşŭ n. Marinoviciu 2 fl. şi d-lŭ Marcŭ Cetăţanŭ, subjude reg. în pen. 1 fl. Tinerele dómne: Sabina Todea şi Maria Ceuşianŭ — carĭ cu ocasiunea Nascerei Domnului, deja în douĕ rêndurĭ (1887 şi 1888), punêndu-se în fruntea celoralalte dómne cu dare de mână din Reghinŭ, au colectatŭ banĭ şi au îmbrăcatŭ vr'o 18 băeţĭ săracĭ — au binevoit şi de astă-dată a promite 5 fl., cu carĭ sĕ se cumpere cărţĭ de scólă pentru anulŭ şcolasticŭ viitorŭ pe séma celorŭ mai săracĭ copii, carĭ vorŭ cerceta şcóla din Reghinŭ.

In urmă d-lŭ ascultătorŭ alŭ universităţii de Bucurescĭ, A. A. Suciu, a lăsatŭ 1 fl. cu scopulŭ, ca $^1/_2$ sĕ se împartă între acei doi elevĭ, carĭ au rĕspunsŭ mai bine din religiune, ér $^1/_2$ sĕ se dea acelorŭ elevĭ, carĭ au rĕspunsŭ mai bine din matematică, — studiulŭ D-sale de predilecţiune, din care a esaminatŭ pe copii la tablă, punêndu-le diferite întrebărĭ în timpŭ de peste 25 de minute.

Subscrisulŭ îşĭ împlinesce una dintre cele mai plăcute datorinţe, când şi pe acéstă cale îşĭ esprimă mulţămita şi recunoscinţa sa faţă cu toţĭ aceia, carĭ ne onorară cu presenţa la esamenulŭ din acéstă di de bucuriă a elevilorŭ, ér în specialŭ faţă cu marinimoşii donatorĭ pentru ofertele făcute pentru încuragiarea tinerimei şi înaintarea învĕţămêntului. Dee bunulŭ Dumnedeu, ca sĕ-şĭ afle mulţĭ imitatorĭ şi în viitorŭ, carĭ cu asemenĭ oferte şi de altă-dată sĕ stórcă lacrĕmĭ de bucuriă din ochii elevilorŭ premiaţĭ şi din ai părinţilorŭ lorŭ.

Georgiu Maiorŭ,
învĕţătorŭ-diriginte.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS“

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta)

Viena, 16 Iulie. Intâlnirea ministrului de esterne Kalnoky cu ministrulŭ preşedinte italianŭ Crispi va fi în ântâia sĕptĕmână a lunei Augustŭ în Eger.

Parisŭ, 16 Iulie. Proiectulŭ de lege privitorŭ la încuviinţarea a 58 milióne pentru construirea nouĕlorŭ corăbii de rĕsboiu a fostŭ primitŭ de către comisiunea bugetară fără desbatere anterióră.

Podvoloczyska, 16 Iulie. *De erĭ petrecŭ la graniţa rusescă aprópe de Voloczisk 60 de oficerĭ ruşĭ de geniu, precum şi o sotniă de cavaleriă dealungulŭ graniţei, pentru ca sĕ facă planurile terenului.*

Graz, 16 Iulie. Greva în Stiria ia dimensiunĭ marĭ şi ameninţătóre şi se întinde acum şi în minele de ferŭ. Pretutindenea a fostŭ trimisă armată.

DIVERSE.

Spesele Exposiţiunei din Parisŭ. „Bulletin Officiel de l'Exposition“ publică următórea dare de sémă asupra speselorŭ Exposiţiunei din Parisŭ: Exposiţia costa pe Francia şi pe oraşulŭ Parisŭ 50 milióne francĭ. La aceştia se mai adaugŭ dela 50,000 exposanţĭ câte 3000 francĭ, la olaltă 150 milióne francĭ. Va sĕ dică Exposiţia costă cu totulŭ 200 milióne francĭ. Ea are sĕ dureze 180 dile, pe fiă-care di se vinŭ aşa-déră 1,111,111 francĭ, şi décă Exposiţia ar sta deschisă de diminéţa dela 9 ore, până séra la 6 óre, va sĕ dică 9 óre pe di, fiă-care óră ar costa 123,456 francĭ 78 centime, dér deórece Exposiţia stă deschisă şi séra câte 5 óre, prin acésta spesele unei óre a Exposiţiunei se reducŭ cam la vre-o 79,000 francĭ. Preţulŭ unui biletŭ de întrare este acum 10 sous, şi pentru acestŭ preţŭ orĭ-cine póte sĕ se desfăteze la acéstă scumpă Exposiţiă de diminéţa până séra la lumină.

Concertŭ monstru. In grădina Tuileriilorŭ din Parisŭ se va ţiné încurêndŭ unŭ concertŭ, arangiatŭ de societăţĭ de cântărĭ şi orchestre, la care vorŭ lua parte 27,000 de cântăreţĭ cu gura şi cu instrumente. — Câtŭ locŭ o sĕ mai rĕmâe acolo pentru publicŭ?

Logodnă.

D-lŭ *Valeriu Morarŭ*, doctorandŭ în dreptŭ, în 9 l. c. st. n. şĭ-a încredinţatŭ de fiitóre soţiă pe D-ra *Măria Vărărcanŭ*, fiica d-lui Ştefanŭ Vărăreanŭ, perceptorŭ comitatensŭ în Bistriţa.

☞ De mâne încolo diarul nostru se va trimite numai celorŭ, carĭ şĭ-au reînoitŭ abonamentulŭ.

Administraţia.

Cursulŭ pieţei Braşovŭ
din 14 Iulie st. n. 1889.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.42	Vênd.	9.45
Argintŭ românescŭ -	„	9.37	„	9.40
Napoleon-d'orĭ - - -	„	9.44	„	9.46
Lire turcescĭ - - -	„	10.62	„	10.68
Imperialĭ - - - -	„	9.62	„	9.68
Galbinĭ	„	5.58	„	5.60
Scris. fonc. „Albina“ 6%	„	102.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	98.50	„	99.—
Ruble rusescĭ - - -	„	120.50	„	121.—
Discontulu - - - -	6½—8% pe anŭ.			

Cursulŭ la bursa de Viena
din 15 Iulie st. n. 1889.

Renta de aurŭ 4% - - - - - -	99.95
Renta de hârtiă 5% - - - - - -	95.20
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare -	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) - -	100.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) - -	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) - -	112.—
Bonurĭ rurale ungare - - - - -	104.80
Bonurĭ cu clasa de sortare - - - -	104.80
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timişŭ - - -	104.80
Bonurĭ cu cl. de sortare - - - -	104.80
Bonurĭ rurale transilvane - - - -	104.80
Bonurĭ croato-slavone - - - - -	105.—
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ - - - - - - - -	99.75
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	141.50
Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului - -	127.—
Renta de hârtiă austriacă - - - -	83.85
Renta de argintŭ austriacă - - - -	84.70
Renta de aurŭ austriacă - - - - -	109.85
Losurĭ din 1860 - - - - - - -	141.25
Acţiunile băncei austro-ungare - -	906.—
Acţiunile băncei de creditŭ ungar. -	316.50
Acţiunile băncei de creditŭ austr. -	302.75
Galbenĭ împĕrătescĭ- - - - - - -	5.64
Napoleon-d'orĭ - - - - - - - - -	9.46
Mărcĭ 100 imp. germane - - - - -	58.20
Londra 10 Livressterlinge - - - -	119.15

Editorŭ şi Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.

Avisŭ d-lorŭ abonaţi!

Rugăm pe d-nii abonaţi ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe făşia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Totodată facemŭ cunoscutŭ tuturorŭ D-lorŭ abonaţi, că mai avemŭ din anii trecuţi numerî pentru complectarea colecţiunilorŭ „Gazetei“, precum şi câteva întregî colecţiunî, pentru carî se potŭ adresa la subsemnata Administraţiune în casŭ de trebuinţă.

No. 176—1889. 118,3 -1

CONCURS.

Pentru ocuparea cu 1 Septemvrie n. a. c. **a 3 posturî de învĕţătorî** şi **a unuî postŭ de învĕţătóre** la şcóla civilă de fete cu internatŭ a Associaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului românŭ, prin acésta se escrie concursŭ.

Doritorii de a ocupa vre-unulŭ dintre posturile amintite au se presente următórele documente:

a) atestatŭ de botezŭ;
b) documentŭ despre cualificaţiunea cerută prin legea statului (§. 105 a art. de lege XXXVIII din 1868) pentru ocuparea de posturî de învĕţătorî la şcóle civile;
c) o arĕtare în scrisŭ despre studiile pregătitóre şi despre ocupaţiunea de până acum;
d) arĕtarea specialităţii, pentru care suntŭ pregătiţî cu deosebire, şi
e) fiindŭ limba română limba de propunere, sĕ dovedéscă, că posedŭ perfectŭ limba română în vorbire şi în scriere; pentru **postulŭ de învĕţătóre** se cere, pe lângă cualificaţiunea amintită mai susŭ, şi cualificaţiunea specială pentru **lucrulŭ de mână** şi vĕrsta de celŭ puţinŭ 20 anî.

Concurenţii, carî vorŭ dovedi aptitudine specială în privinţa cunóscerei şi a limbei germane, francese, a gimnasticei sĕu altei specialităţî de şcólă, vorŭ avé preferinţă între cei altfelŭ cu pregătirî egale.

Fiă-care concurentŭ, care va fi alesŭ învĕţătorŭ sĕu învĕţătóre, se obligă a propune până la maximulŭ de 30 óre pe sĕptĕmână.

Cu posturile, ce suntŭ a se ocupa, suntŭ împreunate următórele beneficii:

a) învĕţătorilorŭ salariu anualŭ de câte 700 fl. v. a. şi 150 fl. v. a. banî de cuartirŭ;
b) învĕţătórei, pe lângă întréga întreţinere în internatŭ (viptŭ, locuinţă, încălditŭ, luminatŭ, spĕlatŭ), salariu anualŭ de 400 fl. v. a.

Concursele însoţite de documentele numite mai susŭ sĕ se presente **subsemnatului comitetŭ până la 15 Augustŭ st. n. anulŭ curentŭ.**

Din şedinţa comitetului Associaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului românŭ, ţinută în Sibiiu la 9 Iulie n. 1889.

G. Bariţiu, preşedinte. **Dr. Ioanŭ Crişianŭ,** secretarŭ II.

Sosirea şi plecarea trenurilorŭ şi postelorŭ în Braşovŭ.

I. Plecarea trenurilorŭ:

1. Dela Braşovŭ la Pesta

Trenulŭ de persóne Nr. 307: 4 óre 54 de minute séra.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 315: 2 óre 32 minute după amédĭ.

2. Dela Braşovŭ la Bucuresci:

Trenulŭ de persóne Nr. 318: 1 óră 55 minute după amédĭ.

A. Plecarea postelorŭ.

a) Dela Braşovŭ la *Rĕşnovŭ-Zĕrnescĭ-Branŭ*: 12 óre 30 m. după amédĭ.
b) „ „ „ *Zizinŭ*: 4 óre după amédĭ.
c) „ „ în *Sĕcuime* [S Georgĭ]: 1 óră 30 minute nóptea.
d) „ „ la *Făgăraşŭ*: 4 óre diminéţa.
e) „ „ la *Săcele*: 4 óre diminéţa.

B. Sosirea postelorŭ:

a) Dela *Rĕşnovŭ-Zĕrnescĭ-Branŭ* la Braşovŭ: 10 óre înainte de amédĭ
b) „ *Zizinŭ* la Braşovŭ: 9 óre a. m.
c) Din *Sĕcuime* la Braşovŭ: 6 óre séra.
d) „ *Făgăraşŭ* la Braşovŭ: 2 óre diminéţa.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Iunie 1889.

Budapesta—Predealŭ

	Tren de persóne	Trenŭ accelleratŭ	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Viena	11.—	8.—		
Budapesta	8.31	2.—	3.10	6.10
Szolnok	11.20	4.05	7.22	9.28
P. Ladány	2.22	5.46	5.52	11.38
Oradea-mare	4.18	7.01	8.46	1.51
		7.11	9.18	2.11
Várad-Velencze			9.27	2.19
Fugyi-Vásárheli			9.44	2.32
Mezö-Telegd		7.41	10.21	2.55
Rév		8.16	11.38	3.38
Bratca			12.16	4.01
Bucia			12.54	4.23
Ciucia		9.05	1.57	4.49
Huiedin		9.35	3.11	5.31
Stana			3.40	5.40
Aghiriş			4.15	6.12
Ghirbĕu			4.36	6.24
Nădĕşel			4.58	6.38
Clusiu		10.35	5.26	6.56
	11.02			7.15
Apahida	11.23			7.48
Ghiriş	12.44			9.13
Cucerdea	1.27			10.04
Uióra	1.34			10.12
Vinţulŭ de susŭ	1.42			10.19
Aiud	2.07			10.45
Teiuşŭ	2.26			11.34
Crăciunelŭ	3.11			12.11
Blaşiu	3.24			12.29
Micăsasa	3.54			1.10
Copşa mică	4.09			1.30
Mediaşŭ	4.39			2.14
Elisabetopole	5.11			2.54
Sighişóra	5.45			3.35
Haşfalĕu	6.12			4.07
Homorodŭ	7.32			5.54
Ágostonfalva	8.17			6.39
Apatia	8.37			7.13
Feldióra	9.06			7.45
Braşovŭ	9.45			8.32
	1.55	5.32		
Timişŭ	2.53	6.15		
Predealŭ	3.28	6.47		
Bucurescĭ	9.35	11.50		

Predealŭ—Budapesta

	Tren de persóne	Trenŭ accelleratŭ	Trenŭ mixt	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ			7.30	*)
Predealŭ		4.40	1.14	5.03
Timişŭ		9.12	1.45	6.22
Braşovŭ	—.—	9.41	2.32	7.23
	4.54	10.17	7.07	
Feldióra	5.37		7.44	
Apaţa	6.15		8.09	
Ágostonfalva	6.43		8.29	
Homorodŭ	7.31		9.07	
Haşfalĕu	9.09		10.34	
Sighişóra	9.33		10.46	
Elisabetopole	10.02		11.09	
Mediaşŭ	11.04		11.35	
Copşa mică	11.24		12.19	
	11.39		11.59	
Micăsasa	11.57		12.15	
Blaşiu	12.30		12.43	
Crăciunelŭ	12.45		12.55	
Teiuşŭ	1.13		1.07	
Aiudŭ	2.18		2.11	
Vinţulŭ de susŭ	2.48		2.33	
Uióra	2.56		2.40	
Cucerdea	3.14		2.46	
Ghirişŭ	4.01		3.27	
Apahida	5.28		4.47	
Clusiu	5.56		5.08	
	6.45	5.32		8.—
Nădăşelŭ	7.06			8.36
Gîhrbău	7.22			9.02
Aghireşŭ	7.37	6.11		9.32
Stana	8.03			10.11
B. Huiedin	8.24	6.43		10.51
Ciucia	9.04	7.12		12.16
Bucia	9.20			12.50
Bratca	9.37			1.19
Rév	9.55	7.51		2.—
Mezö-Telegd	10.20	8.17		3.04
Fugyi-Vásárheli	10.47			3.36
Várad-Velencze	10.57			3.52
Oradea-mare	11.04	8.42		4.03
	11.19	8.47	10.50	4.47
P. Ladány	1.19	10.08	1.33	7.30
Szolnok	3.31	11.51	3.29	11.51
Budapesta	6.30	1.55	7.45	9.55
Viena	1.40	7.15	6.05	

*) Comunică numai în fiecare Vinerĭ.

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuş

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Viena		11.—	3.40
Budapesta		7.40	9.30
Szolnok		10.42	12.38
Aradŭ		3.53	5.36
	2.17	4.29	6.06
Glogovaţŭ	2.37	4.41	6.18
Gyorok	3.37	5.05	6.43
Paulişŭ	4.05	5.17	6.55
Radna-Lipova	4.27	5.38	7.14
Conop		6.05	7.46
Bĕrzava		6.23	7.57
Soborşinŭ		7.20	8.42
Zamŭ		7.55	9.11
Gurasad.		8.26	9.39
Ilia		8.47	9.55
Branicica		9.11	10.13
Deva		9.42	10.37
Simeria (Piski)		9.59	10.53
Orăştia		11.—	11.39
Şibotŭ		11.29	12.01
Vinţulu de josŭ		12.02	12.29
Alba-Iulia	8.55	12.19	12.45
Teiuşŭ	9.54	1.06	1.24

Teiuş-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenŭ mixt	Trenŭ de pers.	Trenŭ mixt
Teiuşŭ	11.24	3.—	1.42
Alba-Iulia	11.59	3.34	2.32
Vinţulŭ de josŭ	12.30	4.10	
Şibotŭ	1.01	4.43	
Orăştia	1.32	5.13	
Simeria (Piski)	2.03	5.47	
Deva	2.52	6.27	
Branicîca	3.23	6.54	
Ilia	3.55	7.20	
Gurasada	4.08	7.32	
Zamŭ	4.44	8.03	
Soborşinŭ	5.30	8.38	
Bĕrzava	6.27	9.27	
Conopŭ	6.47	9.46	
Radna-Lipova	7.28	10.20	5.35
Paulişu	7.43	10.34	6.01
Gyorok	7.59	10.50	6.44
Glogovaţ	8.28	11.16	7.25
Aradŭ	8.42	11.30	7.44
	9.20	12.05	
Szolnok	2.22	5.10	
Budapesta	6.—	8.15	
Viena	1.40	6.05	

Simeria (Piski)-Petroşenĭ

Simeria	6.47	11.54
Streiu	7.40	12.37
Haţegu	8.51	1.28
Pui	10.02	2.23
Crivadia	11.02	3.11
Baniţa	11.50	3.53
Petroşenĭ	12.30	4.25

Petroşenĭ-Simeria (Piski)

Petroşenĭ	9.36	4.26
Baniţa	10.17	5.12
Crivadia	10.58	5.55
Pui	11.42	6.41
Haţegŭ	12.23	7.26
Streiu	1.12	8.14
Simeria	1.51	8.50

Aradŭ—Timişóra

Aradu	6.12	4.12
Aradulŭ nou	6.36	4.38
Németh-Ságh	7.01	5.01
Vinga	7.30	5.29
Orczifalva	7.55	5.47
Merczifalva	8.13	6.04
Timişóra	9.04	6.50

Timişóra—Aradŭ

Timişóra	6.25	1.15
Merczifalva	7.19	2.04
Orczifalva	7.46	2.26
Vinga	8.15	2.56
Németh-Ságh	8.36	3.13
Aradulŭ nou	9.11	3.51
Aradŭ	9.27	4.05

Ghirişŭ—Turda

Ghirişŭ	9.33	4.19
Turda	9.54	4.40

Turda—Ghirişŭ

Turda	8.29	3.19
Ghirişŭ	8.50	3.40

Sighişóra—Odorheiu

Sighişóra	6.05
Odorheiu	9.12

Odorheiu—Sighişóra

Odorheiu	6.—
Sighişóră	8.56

Murĕşŭ-Ludoşŭ-Bistriţa

Murĕşŭ-Ludoşŭ	4.30
Ţagŭ-Budatelecŭ	7.27
Bistriţa	11.—

Bistriţa-Murĕşŭ-Ludoşŭ

Bistriţa	3.—
Ţagŭ-Budatelecŭ	6.49
Murĕşŭ-Ludoşŭ	9.35

Copşa-mică—Sibiiu

Copşa-mică		2.05	4.35
Şeica mare		2.38	5.05
Lómneşŭ		3.22	5.46
Ocna	8.—	3.46	6.17
Sibiiu	8.35	4.18	6.40

Sibiiu-Copşa-mică

Sibiiu	2.30	9.10	9.50
Ocna	3.04	9.37	10.14
Lómneşŭ		10.05	10.40
Şeica mare		10.40	11.10
Copşa-mică		11.09	11.35

Cucerdea-Oşorheiu-Reghinulŭ săsescŭ

Cucerdea	3.05	10.20	3.25
Cheţa	3.35	10.50	3.58
Ludoşŭ	3.51	11.11	4.15
M.-Bogata	4.06	11.20	4.41
Iernutŭ	4.43	11.57	5.28
Sânpaulŭ	4.58	12.12	5.44
Miraşteu	5.21	12.36	6.08
Oşorheiu	5.40	12.55	6.27
	6.—	4.58	
Reghinul-săs.	7.35	7.—	

Reghinulŭ săsescŭ-Oşorheiu-Cucerdea

Reghinul-săs.		8.25	8.—
Oşorheiu		10.—	9.49
	6.45	12.15	10.20
Miraşteu	7.05	12.35	10.39
Sânpaulŭ	7.28	12.58	11.02
Iernutŭ	7.50	1.19	11.23
M. Bogata	8.23	1.49	11.53
Ludoşŭ	8.31	2.02	12.06
Cheţa	9.12	2.18	12.22
Cucerdea	9.44	2.46	12.50

Simeria (Piski)-Unied.

Simeria (Piski)	2.18
Cerna	2.39
Uniedóra	3.08

Unied.-Simeria (Piski)

Uniedóra	9.30
Cerna	9.56
Simeria	10.15

Notă: Numerii încuadraţĭ cu linii gróse însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. MUREŞIANU, Braşovŭ.